

La presó d'Andersonville l'agost de 1864.

El passat és present

Tenint en compte que el 9 d'abril farà cent cinquanta anys que es va acabar, la guerra civil dels Estats Units és un esdeveniment amb un peculiar interès periodístic. El mes passat, el Tribunal Suprem va examinar un cas en què se li preguntava si Texas hauria de permetre als fills de veterans de la Confederació de posar una bandera dels Estats del sud a la matrícula, i dos estudiants blancs van ser expulsats de la Universitat d'Oklahoma per cantar una cançó sobre linxaments que els havien ensenyat en una fraternitat fundada al sud abans de la guerra.

Molts nord-americans encara estan fascinats per aquell conflicte. El 2002 la Biblioteca del Congrés va calcular que sobre aquest tema s'havien publicat 70.000 llibres, més d'un per dia des de l'acabament de la guerra. Aquest any al parc històric nacional d'Appomattox Court House, a l'estat de Virginia, mil voluntaris es disfressaran per escenificar la rendició del general Robert E. Lee.

D'esdeveniments per commemorar l'aniversari n'hi haurà a tot el país. A Andersonville, a Georgia, on hi hagué un camp de presoners de la Confedera-

Cent cinquanta anys després de la fi de la guerra civil nord-americana, els estats que aleshores eren la Confederació encara són diferents.

ció, s'hi farà un funeral per als 13.000 soldats de la Unió que hi van morir de gana i de malalties. "Als camps de batalla hi ha una certa glòria per a tots dos bàndols", diu Stephanie Steinhorst, treballadora del Servei de Parcs Nacionals a Andersonville. "Però en un camp de presoners no n'hi ha gaire, de glòria".

Tanmateix, la guerra és més que una excusa per disfressar-se. Va crear una divisió que encara no ha desaparegut. Malgrat tot el dinamisme econòmic del sud, que durant les últimes dècades gairebé ha atrapat la resta del país econòmicament, encara és una regió a

banda, des de les llars fins a les urnes. Sabent si un estat formava part de la Confederació, pots fer una predicció raonablement precisa sobre la seva posició entorn d'un reguitzell de qüestions diverses, des de la política de partits fins al matrimoni homosexual.

A la tardor del 2014, quan es va decidir el control del Senat en unes eleccions a mitja legislatura, una de les millors maneres de predir el resultat era mirar els resultats de les eleccions presidencials del 1860. Aleshores, el nord va donar suport a Abraham Lincoln, republicà, que posaria fi a l'esclavitud i lluitaria per preservar la Unió. El sud va votar John Breckinridge, un demòcrata del sud, favorable a l'esclavitud. El 2014 tots els estats que havien sigut membres de la Confederació, llevat d'un, van escollir un senador (l'excepció va ser Florida), i gairebé tots van votar altra vegada el mateix partit: però aquest cop van ser els republicans.

Els vells temps no s'obliden.

Avui només hi ha cinc estats que no tinguin lleis de salari mínim: tots pertanyien a la Confederació fa cent cinquanta anys. Dels deu estats que tenen més presos per proporció de ciutadans, set eren confederats. Dos estats més d'aquests deu —Oklahoma i Arizona— es van crear a partir del 1865 i van ser poblats al final del segle XIX per gent del sud que fugia de la depressió que va comportar la derrota. Només hi ha dotze estats els residents dels quals creguin que l'avortament hauria de ser il·legal en tots o gairebé tots els casos. Cinc eren de la Confederació.

El fet que una guerra que va costar 600.000 morts hagi deixat cicatrius no és sorprenent. El nombre de morts segons la població actual seria de sis milions. Michael Barone, autor d'un llibre sobre com la migració ha donat forma als Estats Units, escriu que el seu besavi explicava el seu vot pels republicans el 1944 dient: "Els confederats ens van cremar la granja". El que és estrany és que la línia que dividia la Unió de la Confederació encara sigui tan visible, tot i que el sud ja fa temps que s'ha transformat a través dels drets civils i l'aire condicionat.

La raça explica que hi continuï havent diferències? Pot ser que fos vàlid als anys 60 i 70 del segle XX quan

La batalla de Gettysburg, obra de Thure de Thulstrup.

els republicans atreïen fortament els demòcrates blancs del sud, indignats amb les lleis de drets civils de Lyndon Johnson. Però això ja no funciona. Ara les escoles amb més segregació són al nord-est. Als estats del sud, els matrimonis interracials estan augmentant més de pressa que en qualsevol altre indret dels Estats Units. La desconfiança violenta entre ciutadans negres i policies blancs és més aviat un problema del nord.

Les diferències del sud troben una millor explicació en la religió. La guerra civil va dividir la majoria de sectes protestants, diu Mark Noll, de la Universitat de Notre Dame. Tant l'església presbiteriana com la metodista es van separar en les branques del nord, que s'oposaven a l'esclavitud, i les del sud, que hi estaven a favor. Fins i tot després d'acabar-se l'esclavitud encara persistien les divisions teològiques. Al nord, que va tenir immigració massiva d'arreu del món durant les dècades posteriors a la guerra, les esglésies protestants van haver de conviure amb jueus, catòlics i, finalment, no creients.

Al sud, la proporció de nascuts fora dels Estats Units (que era baixa) encara va caure més després de la guerra civil.

Els nous van anar a l'oest o al nord, però rarament al sud. Per això, les esglésies del sud van mantenir punts de vista més tradicionals sense patir objeccions. Els actes massius d'evangelització en tendes, típics del protestantisme del sud, no tenien la intenció d'aconseguir conversos sinó més aviat de purificar i enfortir les creences que ja es tenien.

El moviment baptista del sud, fortament associat amb els "votants de valors", que donen suport als republicans, té els seus orígens en la defensa de l'esclavitud. Des d'aquell temps, els baptistes del sud han actualitzat la seva opinió sobre la raça, com demostren els molts pastors baptistes negres, però el conservadorisme social del grup encara es manté. I els habitants del sud són extraordinàriament practicants: Utah és l'únic estat que no pertany al sud on l'assistència a l'església és tan elevada com al sud.

Quan la devoció s'uneix amb una filosofia política de govern limitat —el 57% dels habitants del sud creuen que el govern fa "massa" i només el 37% creu que hauria de fer més, segons Gallup—, aleshores s'entén millor per què el sud continua sent diferent. La

connexió entre la guerra i l'atracció de la revolució de Reagan costa d'establir, però no és descabellat dir que l'antipatia envers el govern federal pot estar relacionada amb la pèrdua d'una quarta part dels homes blancs del sud d'entre 16 i 45 anys, que van morir o van quedar mutilats en una guerra contra aquell govern.

Si això és correcte, hi ha dos possibles futurs per al que fou la Confederació. L'arribada contínua d'immigrants provinents del nord, entre els quals molts afroamericans, pot transformar la resta del sud igual que ha transformat Virginia i Florida, que avui dia són estats sense una majoria republicana o demòcrata clara. O el sud pot continuar eixamplant el seu abast cultural i religiós en direcció oest, com ha fet a Oklahoma, Arizona i Nou Mèxic. O poden passar totes dues coses. Als defensors de l'antic sud els agrada assenyalar que l'última acció de la guerra, una escaramussa que hi hagué a Texas, va acabar amb victòria de la Confederació. La batalla encara no s'ha acabat.

© *The Economist*

Traducció d'Arnau Figueras